

UNIwersYTET JAGIELLOŃSKI
COLLEGIUM MEDICUM
W KRAKOWIE

Wydział Lekarski

prof. dr hab. med. Michał Pędziwiatr
Klinika Chirurgii Ogólnej, Onkologicznej, Metabolicznej
II Katedra Chirurgii Ogólnej, Uniwersytet Jagielloński
ul. Jakubowskiego 2 30-688 Kraków

Ocena rozprawy doktorskiej lek. med. Piotra Kluski

Rozprawa doktorska zatytułowana: „Analiza czynników ryzyka wczesnych i późnych powikłań stomijnych u chorych z wylonioną stomią jelitową” powstała w wiodącym w naszym kraju ośrodku chirurgii jelit pod opieką prof. Michała Mika i dr med. Piotra Zelgi. Jest ona wnikliwą i wyczerpującą analizą możliwych powikłań okołostomijnych występujących we wczesnym i późnym okresie pozabiegowym, a także próbą zidentyfikowania czynników ryzyka tych powikłań.

Rozprawa przygotowana na podstawie analizy retrospektywnie (a częściowo prospektywnie) zbieranych danych 101 chorych, u których wyloniono stomię. Autor położył szczególny nacisk na obszerną analizę potencjalnych czynników mogących przyczynić się do zwiększonego ryzyka występowania powikłań stomijnych. Wynikiem prowadzonych obserwacji było zidentyfikowanie dodatkowych, poza ustalonymi do tej pory w dostępnej literaturze, czynników mogących korelować ze zwiększoną możliwością wystąpienia komplikacji po wylonieniu stomii. W pracy wskazano przede wszystkim na znaczący wpływ opieki pielęgniarki stomijnej na zmniejszenie częstości występowania powikłań takich jak zapalenie skóry w okolicy stomii po zabiegu, ale też zmniejszenie ryzyka przepukliny stomijnej czy wypadania stomii. Zidentyfikowane zostały również dodatkowe czynniki mogące przyczynić się do wystąpienia przepuklin okołostomijnych.

II Katedra Chirurgii Ogólnej

30-688 Kraków, ul. Jakubowskiego 2, tel. +48 12 400 26 01, faks: +48 12 400 26 37

UNIwersytet Jagielloński
COLLEGIUM MEDICUM
W KRAKOWIE

Wydział Lekarski

Obecność tych czynników u pacjentów poddanych zabiegowi może mieć istotne implikacje kliniczne przy podejmowaniu decyzji o profilaktycznej implantacji siatek okołostomijnych.

*Sama rozprawa posiada typowy układ. **Wstęp** jest bardzo obszerny, zajmuje 17 stron. Autor szeroko omawia klasyfikacje stomii, przyczyny ich wylonienia oraz komplikacje. Poszczególne powikłania stomijne są starannie zdefiniowane, a także zilustrowane, co świadczy o bogatym materiale własnym autora i doświadczeniu ośrodka w opiece nad chorymi z wylonioną stomią. Skrupulatnie opisane są techniki wylonienia różnych rodzajów stomii zarówno z dostępu klasycznego, jak i laparoskopowego. Na końcu przedstawione są poznane obecnie przyczyny powikłań stomijnych. Wstęp jest wartościowym wprowadzeniem do dalszych części rozprawy, zawiera przejrzyste ryciny i jest dobrze udokumentowany szeroko cytowanymi pozycjami z literatury.*

*Cele pracy i założenia zostały jasno sformułowane. Na pierwszy plan wysuwa się analiza czynników ryzyka występowania powikłań stomijnych z rozgraniczeniem przyczyn zależnych od pacjenta oraz tych związanych z chorobą i przeprowadzonym leczeniem. Oprócz tego celem pracy była ocena częstości występowania powikłań. Rozdział **Material i metody** zawiera opis metod badawczych, które są adekwatne i pozwalają na opracowanie zagadnień wyszczególnionych w celach. Liczebność grupy badawczej jest wystarczająca do wyciągnięcia wniosków. Dobrze określono dobór grupy badanej oraz sposób kwalifikacji chorych do badania. Wskazane zostały wszystkie poddane analizie czynniki ryzyka powikłań stomijnych, a także ich rodzaje. Przedstawiony został podział na przyczyny zależne od pacjenta i zależne od operacji. Jednakże poszczególne czynniki ryzyka oraz kryteria wystąpienia powikłań*

II Katedra Chirurgii Ogólnej

30-688 Kraków, ul. Jakubowskiego 2, tel. +48 12 400 26 01, faks: +48 12 400 26 37

UNIwersytet Jagielloński
COLLEGIUM MEDICUM
W KRAKOWIE

Wydział Lekarski

okolostomijnych mogłyby być, moim zdaniem, bardziej szczegółowo zdefiniowane, co mogłoby ułatwić porównanie niniejszej pracy z przyszłymi badaniami prowadzonymi w tym obszarze. W rozdziale dotyczącym metodyki zawarto także szczegółowy opis analizy statystycznej z użyciem adekwatnych testów znamienności statystycznej. Konkludując, opisana metodologia świadczy o należytej staranności w przygotowaniu dysertacji.

*Najistotniejszy z praktycznego punktu widzenia rozdział dotyczący **Wyników** został opracowany bardzo starannie. Zawiera on 15 tabel i 26 wykresów. Autor w sposób systematyczny przedstawia najpierw częstość występowania czynników ryzyka powikłań stomijnych w populacji badanych z podziałem na płeć. Następnie przyczyny te są wykorzystane do analizy regresji jedno- i wieloczynnikowej ryzyka komplikacji pooperacyjnych. Spośród 438 pacjentów operowanych w ośrodku w badanym okresie analizie poddano 101 chorych (23% badanych). Było to związane z faktem, że prawie połowa operowanych miała wykonywany zabieg paliatywny, tym samym ta grupa chorych operowanych zmarła. Również znaczna część pacjentów nie wyraziła zgody na przeprowadzenie ankiety. Jest to niestety częsty i trudny do przewyżnienia problem w tego rodzaju badaniach. Autor dysertacji zwraca także uwagę na fakt, że badanie było prowadzone podczas pandemii COVID-19, co znacząco utrudniło zaplanowanie wizyt kontrolnych. Analiza wykazała, że powikłania okoloostomijne wystąpiły aż u 87% pacjentów – wyniki te powinny być, moim zdaniem, interpretowane z ostrożnością ze względu na wyżej wymienione ograniczenia w założeniu losowości dobranej próby. Bardzo ciekawe są natomiast zestawienia dotyczące czynników ryzyka poszczególnych kategorii powikłań okoloostomijnych z wysoką liczbą czynników osiągających istotność statystyczną, co*

II Katedra Chirurgii Ogólnej

30-688 Kraków, ul. Jakubowskiego 2, tel. +48 12 400 26 01, faks: +48 12 400 26 37

UNIwersytet Jagielloński
COLLEGIUM MEDICUM
W KRAKOWIE

Wydział Lekarski

może świadczyć o trafności zidentyfikowanych przez badacza zmiennych niezależnych. Wszystkie tabele i wykresy są przejrzyste, a zamieszczone pod nimi opisy w zrozumiały dla czytelnika sposób je tłumaczą. Niestety w analizie jednoczynnikowej nie odnotowano określonych poznanych czynników ryzyka powikłań stomii, takich jak rodzaj wylonionej stomii (ileostomia vs. kolostomia). O znaczeniu tego elementu może pośrednio świadczyć korelacja między częstością powikłań okołostomijnych a stroną wylonienia stomii. Gdzie stomia wyloniona po stronie prawej związana jest z większą liczbą powikłań w postaci zapalenia skóry. W praktyce klinicznej stomie wylonione po prawej stronie to zazwyczaj ileostomie, po lewej zaś to kolostomie. Rodzaj stomii może być tutaj czynnikiem zakłócającym nieuwzględnionym w analizie. Przy czym trzeba przyznać, że autor dysertacji w trafny sposób podkreślił ten fakt w części poświęconej dyskusji. W pracy zwrócono uwagę na pozytywny wpływ opieki pielęgniarki okołostomijnej na obniżenie ryzyka powikłań, takich jak zapalenie skóry wokół stomii, obecność przepukliny okołostomijnej czy wypadanie stomii. Badanie wykazało także istotne statystycznie zwiększenie ryzyka przepukliny okołostomijnej u pacjentów po przebytych wcześniej operacjach w obrębie jamy brzusznej. Wynik ten jest o tyle cenny, że w dostępnej literaturze nie udało się znaleźć informacji o wpływie przebytych zabiegów na występowanie przepukliny okołostomijnej.

Obszerna kilkunastostronicowa **Dyskusja** stanowi istotną część pracy dowodzącą dojrzałości naukowej doktoranta. Autor opisuje tutaj szeroko i w wyczerpujący sposób poznane czynniki ryzyka wystąpienia powikłań stomijnych uwzględnione w literaturze, a także w klarowny i usystematyzowany sposób porównuje je z wynikami analizy własnej. Czytając ten fragment

II Katedra Chirurgii Ogólnej

30-688 Kraków, ul. Jakubowskiego 2, tel. +48 12 400 26 01, faks: +48 12 400 26 37

UNIwersytet Jagielloński
COLLEGIUM MEDICUM
W KRAKOWIE

Wydział Lekarski

pracy doktorskiej, można dostrzec pełną swobodę w interpretacji wyników i wyciąganiu wniosków.

*Na koniec autor przedstawił **Wnioski**, znajdujące dobre uzasadnienie w przeprowadzonych badaniach. W spisie zatytułowanym Piśmiennictwo doktorant zebrał 103 pozycje. Są one dobrze dobrane, a ich zastosowanie jest jak najbardziej celowe. Znalazły się tam bardzo istotne i niezbędne z punktu widzenia wartości całej rozprawy pozycje historyczne oraz najbardziej aktualne, współczesne doniesienia, zarówno w formie publikacji oryginalnych, jak również pozycji książkowych. Praca napisana jest ładną, poprawną polszczyzną z dobrym zrozumieniem zakresu poruszanych problemów i jasnym przejrzystym przedstawieniem prezentowanych zagadnień. Jakość zamieszczonych wykresów, tabel oraz dokumentacja fotograficzna jest na wysokim poziomie edytorskim. Moje powyższe uwagi wynikają przede wszystkim z obowiązku recenzenta, nie mają natomiast na celu umniejszenia jakości dysertacji.*

Podsumowanie

Niniejsza dysertacja w oryginalny sposób przedstawia problem naukowy i spełnia kryteria rozprawy doktorskiej zgodnie z wymogami Ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym. Zakres opracowanych zagadnień mieści się w dziedzinie nauk medycznych w dyscyplinie medycyna. Wnioskuje zatem o dopuszczenie lek. med. Piotra Kluskę do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Kraków, 24 stycznia 2023 r.

UNIwersytet Jagielloński
COLLEGIUM MEDICUM
W KRAKOWIE

Wydział Lekarski

może świadczyć o trafności zidentyfikowanych przez badacza zmiennych niezależnych. Wszystkie tabele i wykresy są przejrzyste, a zamieszczone pod nimi opisy w zrozumiałym dla czytelnika sposób je tłumaczą. Niestety w analizie jednoczynnikowej nie odnotowano określonych poznanych czynników ryzyka powikłań stomii, takich jak rodzaj wylonionej stomii (ileostomia vs. kolostomia). O znaczeniu tego elementu może pośrednio świadczyć korelacja między częstością powikłań okołostomijnych a stroną wylonienia stomii. Gdzie stomia wyloniona po stronie prawej związana jest z większą liczbą powikłań w postaci zapalenia skóry. W praktyce klinicznej stomie wylonione po prawej stronie to zazwyczaj ileostomie, po lewej zaś to kolostomie. Rodzaj stomii może być tutaj czynnikiem zakłócającym nieuwzględnionym w analizie. Przy czym trzeba przyznać, że autor dysertacji w trafny sposób podkreślił ten fakt w części poświęconej dyskusji. W pracy zwrócono uwagę na pozytywny wpływ opieki pielęgniarki okołostomijnej na obniżenie ryzyka powikłań, takich jak zapalenie skóry wokół stomii, obecność przepukliny okołostomijnej czy wypadanie stomii. Badanie wykazało także istotne statystycznie zwiększenie ryzyka przepukliny okołostomijnej u pacjentów po przebytych wcześniej operacjach w obrębie jamy brzusznej. Wynik ten jest o tyle cenny, że w dostępnej literaturze nie udało się znaleźć informacji o wpływie przebytych zabiegów na występowanie przepukliny okołostomijnej.

Obszerna kilkunastostronicowa **Dyskusja** stanowi istotną część pracy dowodzącą dojrzałości naukowej doktoranta. Autor opisuje tutaj szeroko i w wyczerpujący sposób poznane czynniki ryzyka wystąpienia powikłań stomijnych uwzględnione w literaturze, a także w klarowny i usystematyzowany sposób porównuje je z wynikami analizy własnej. Czytając ten fragment

II Katedra Chirurgii Ogólnej

30-688 Kraków, ul. Jakubowskiego 2, tel. +48 12 400 26 01, faks: +48 12 400 26 37

UNIwersytet Jagielloński
COLLEGIUM MEDICUM
W KRAKOWIE

Wydział Lekarski

pracy doktorskiej, można dostrzec pełną swobodę w interpretacji wyników i wyciąganiu wniosków.

*Na koniec autor przedstawił **Wnioski**, znajdujące dobre uzasadnienie w przeprowadzonych badaniach. W spisie zatytułowanym **Piśmiennictwo doktorant** zebrał 103 pozycje. Są one dobrze dobrane, a ich zastosowanie jest jak najbardziej celowe. Znalazły się tam bardzo istotne i niezbędne z punktu widzenia wartości całej rozprawy pozycje historyczne oraz najbardziej aktualne, współczesne doniesienia, zarówno w formie publikacji oryginalnych, jak również pozycji książkowych. Praca napisana jest ładną, poprawną polszczyzną z dobrym zrozumieniem zakresu poruszanych problemów i jasnym przejrzystym przedstawieniem prezentowanych zagadnień. Jakość zamieszczonych wykresów, tabel oraz dokumentacja fotograficzna jest na wysokim poziomie edytorskim. Moje powyższe uwagi wynikają przede wszystkim z obowiązku recenzenta, nie mają natomiast na celu umniejszenia jakości dysertacji.*

Podsumowanie

Niniejsza dysertacja w oryginalny sposób przedstawia problem naukowy i spełnia kryteria rozprawy doktorskiej zgodnie z wymogami Ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym. Zakres opracowanych zagadnień mieści się w dziedzinie nauk medycznych w dyscyplinie medycyna. Wnioskuje zatem o dopuszczenie lek. med. Piotra Kluskę do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Kraków, 24 stycznia 2023 r.